

Glasilo
„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:
Andrej Žumer,
nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 17.

Ljubljana, 1. kimovca 1893.

XXXIII. leto.

Vsebina. J. Dimnik: Čitanje. — Fr. Šmitik: Ženska ročna dela v ljudski šoli. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Naši dopisi. — Društveni vestnik. — Vestnik. — Uradni razpis učiteljske službe. — Listnica uredništva.

Č i t a n j e.

Poročal pri društvenih večerih „Slovenskega učiteljskega društva“ v Ljubljani dne 4. prosinca, 1. svečana in 1. sušca t. l. Jakob Dimnik.

(Dalje).

IV. poglavje.

Memoriranje.

1. razred.

Učni smoter: „Učiti se na pamet lahkih uzornih beril v vezani besedi“.

Memoriranje ali učenje na pamet ima v ljudski šoli važno ulogo, kajti večina učencev stopi po končani šolski dobi v praktično življenje, v kojem morajo to uporabljati, kar so se v ljudski šoli učili — oziroma zapomnili. Zvest in obsežen spomin je torej za življenje velik zaklad. Dober spomin pa ni otroku prirojen, ampak si ga mora pridobiti s pridnostjo in najboljše sredstvo za to je memoriranje ali učenje na pamet. Z memoriranjem si krepi otrok svoj spomin in zato bodi vsakemu

učitelju sveta dolžnost, da memoriranje prav tako pridno in vestno goji, kakor kak drug predmet. Memoriranje nam tudi učni črtež predpisuje in sicer za 1. šolsko leto: „učiti se na pamet lahkih uzornih beril v vezani besedi“. Teh lahkih in uzornih beril nam pa učni črtež ne našteje in marsikdo bi mislil, ali bi ne bilo prav, ko bi imeli kak predpis, katera berila se uči otrok v 1. razredu na pamet. To je nepotrebno in na nižji stopinji skoraj nemogoče. Kaj, koliko in kako naj se uči na nižji stopinji na pamet, to se mora že prepustiti dejanjskemu razumu in pedagogičski izobraženosti dotičnega učitelja. Pomisliti je treba pred vsem, da imamo v 1. razredu šestletnega otroka pred saboj, ki ima še jako mehke in nežne možgane. Zato se učitelj zelo varuj pre-

tiravanja v memoriranju pri otrocih nižje stopinje. Naložimo n. pr. v slabotno posodo samega čistega zlata, posoda se bode upognila ali utrla, če bode preveč naložili vanjo. Skušnja nas pa tudi uči, da otroci, koje so roditelji že v 4. ali 5. letu mučili z učenjem raznih molitvic ali pesmic, da imajo ti otroci — ko prično pohajati šolo — navadno prav slab spomin, zato ker jim je spomin zaradi prezgodnega ali preobilnega učenja na pamet otrpnel. Na enak način greše tudi mnoge otroške vrtnarice, ki uče otroke v zabaviščih preteških in predolgih pesmic na pamet. V otroških vrteih se otrok ne sme prav nič mučiti z učenjem, da še celo vedeti ne sme, da se uči, ampak učiti se mora igrave — skoraj nehote. Tak otrok, ki zna že pred šolsko dobo veliko molitvic in pesmic na pamet, zdi se mi podoben prav mlademu cvetočemu drevescu. Razumen vrtnar ne bode pustil cvetja na drevescu, ker dobro vé, da prezgodno cvetje drevescu v rasti in razvitku škoduje. Prav iz tega vzroka škoduje tudi mlademu otroku prezgodno in preobilno učenje na pamet. Zaradi tega nastane tudi čestokrat nejevolja oziroma nasprotje med roditelji tacih otrok in med ljudskim učiteljem, češ, moj otrok je že pred šolsko dobo veliko znal, kako tó, da v šoli ne napreduje, gotovo se učitelj nič ne briga zanj, ali ima pa „piko“ nanj, dočim se je učitelj še bolj ukvarjal z njim, kakor pa z drugimi otroci.

Ce je pa tako, bode znabiti kdo mislil, se pa otrok ne sme prva leta nič na pamet učiti. Ne, ni res to; saj sem poudarjal s početka, da je memoriranje najboljše sredstvo za pridobitev dobrega spomina, le otrokovo starost je treba tu vpoštrevati in vse, kar se otrok uči na pamet, naj se uči z učiteljem, nikdar pa sam.

Prvega pol leta v 1. razredu naj se združi memoriranje z nazornim naukom. Kratke uganke, izreke, pogovore in pesmice, ki se naslanjajo na nazorni nauk, naj se učé otroci pol leta v 1. razredu na pamet. Potem pridejo na vrsto kratke pes-

mice, koje otroci pojó, vendar ne preveč. Naštevanje obravnavanih predmetov (rečij) ter naštevanje glavnih delov kake reči, je izvrstna vaja za memoriranje. Daljše pesmice, ki imajo več, kakor 3 ali 4 vrstne kitice in se ne pojó, naj se ne uče na pamet v 1. razredu.

2. razred.

Učni smoter: „Učiti se na pamet primernih uzornih beril, vaditi se govoriti taiste na pamet, posamezno in v zboru“.

Za 1. razred nam predpisuje učni črtež glede memoriranja „lehka uzorna berila v vezani besedi“. V 2. razredu in naprej v vseh razredih je pa dostavek, „v vezani besedi“ izpuščen, iz kojega se da sklepati, da se morejo od 2. razreda naprej tudi berilni sestavki v nevezani besedi na pamet učiti. Po učnem črtežu se sme snov v 2. razredu za memoriranje le iz vpeljanega berila (čitanke) vzeti. Pripeti se pa, da se učenci 2. razreda na nekaterih šolah učé tudi pesmice iz kakšne posebne zbirke pesmij za ljudske šole, recimo „Zvončki“, da jih deklamirajo pri šolskih slavnostih, koncem šolskega leta i. t. d. Tako postopanje ni pedagoško; saj ima vesten učitelj dovolj posla z učenjem na pamet s pesmicami, ki se nahajajo v „berilu“.

Tudi v 2. razredu ni treba z učenjem na pamet pretiravati, ker to iz vzrokov, ki sem jih navedel pri 1. razredu, le škoduje.

Memorirajo naj pa učenci v 2. razredu le v šoli s pomočjo učitelja. Za dom sme učitelj le taka berila dati memorirati, koja so se boljši učenci že v šoli navadili popolnoma, srednje nadarjeni učenci pa vsaj deloma. Če se mora učenec doma preveč učiti na pamet, se čestokrat pripeti, da roditelji godrnjajo zoper to češ, kaj vendar misli učitelj od tacega otroka, da mu dá toliko učiti na pamet. Posebno zoper gospode katehete se kaj rade slišijo take rezke besede — in to v pričo otrok — ker jim je znabiti naložil nekoliko preveč veronauka za dom. In otrok, ki take be-

sede sliši, izgubi več ali manj spoštovanja do učitelja in v prihodnje se ne bode hotel doma več učiti na pamet, ker vé, da tudi roditelji niso zadovoljni s tem. Sploh je treba učitelju vedeti, da ljudska šola uči v šoli in ne doma. Za 2. razred zadostujejo štiri vrstice kake pesmice ali pa 2—3 vrstice v nevezani besedi za jeden teden popolnoma. Na ta način se nauče otroci v jednom letu — če učitelj med celim šolskim letom pridno ž njimi ponavlja — prav mnogo na pamet.

Vzgleđ. 64. b.: „Mavrica“.

a) Razlaganje vsebine; b) čitanje; c) povpraševanje po vsebini, oziroma ponavljanje vsebine na stavljena vprašanja in d) memoriranje.

„Biserna lestva se spenja v oblak“ — ponavljalj te besede A, B, C... „Spušča se onkraj na zemeljski tlak“ — Kdo zna to povedati? Kdo še? Kdo še? Povej še ti!

Zdaj vam pa povem obe vrstici skupaj: poslušajte: „Biserna lestva.... Kdo zna sedaj obe vrstici povedati? Kdo še? i. t. d.

Na to pové učitelj učencem 3. vrstico; učenci jo ponavljajo najprej samo in potem v zvezi s prvima dvema vrsticama. Na ta način se priučijo tudi 4., 5. in 6. vrstica in to je popolnoma dovolj za jedenkrat.

Kadar znajo učenci celo pesmico, naj jo pa prepisujejo iz knjige, nikdar pa ne smejo zapisovati pesmic, ki so se jih učili na pamet, pri zaprti knjigi.

Rekel sem zgoraj, da se morajo od 2. razreda naprej učenci tudi berila v nevezani besedi učiti na pamet. S tem se spomin posebno krepi in zbiranje lepih stavkov ali oddelkov postane podstava za spisje.

Vsako berilo v nevezani besedi pa ni primerno za vajo v učenju na pamet. V nekaterih berilih so le posamezni oddelki za to sposobni in v družih zopet samo posamezni stavki. Sploh je tacih beril jako malo. Posameznih stavkov ali oddelkov je pa precej, ki so pripravi da se

jih uče otroci na pamet. N. pr. iz Razinger-Žumrovega „Prvega berila“:

1. b. „Šola“: „Pridne, uljudne in hvaležne otroke ima Bog in vsak človek rad. Lenih, neuljudnih in nehvaležnih otrok nikdo ne mara“.

6. b. „Človek“: „Nespodobno je z rokami glavo podpirati“.

„Vid“: „O mraku in na solncu ne bermo; tudi ne zremo v solnce in luč“.

„Sluh“: „Ušesa si snažimo in jih varujemo prehudega poka, da si ohranimo dober sluh“.

„Vonj“: „Nespodobno je prst v nos vtikati“.

„Ukus“: Zobe si umivamo, da jih ohranimo zdrave. Trdih rečij, kakor lešnikov in orehov ne grizemo“.

9. b. „Odmev“: „Da bodo drugi ljudje s teboj prijazni, bodi tudi ti ž njimi prijazen“.

16. b.: „Mrzli studenec“: „Oče pravijo: Čisti studenec ni kar nič kriv tvoje bolezni, ampak tvoja neprevidnost, ker si se ves pregret naglo napil mrzle vode“.

17. b. „Obleka“: „Varujte obleko! Ne hodite nepotrebno po blatu in prahu; ne plezajte po plotih in po drevji!“

39. b. „Kaj bode iz šolarjev?“: „Srečen je le tisti, ki je zadovoljen s tem, kar mu Bog dá“.

75. b. „Stvarjenje“: „Vse, kar je okolo mene in nad menoj, spominja me Boga, vsemogočnega stvarnika nebes in zemlje. Njega bodem vedno hvalil, ker nam je tako lepo stanovanje pripravil na zemlji“.

77. b. „Bog vse vidi“: „Jakec: prav govoriš, ljuba sestra! Bog naju tudi tam vidi, kjer naju ne vidi človeško oko. Nikjer torej ne delajva hudega!“

84. b. „Domovina“: „Kraj, kjer stoji hiša očetova, je naš rojstveni kraj“. — „Človeka vleče domoljubje iz tujine v domači kraj“. — „Dežela, v kateri je naš rojstveni kraj, je naša materina dežela ali domovina“. — „Naša širja domovina je mogočna Avstrija“.

Ti stavki oziroma oddelki iz posameznih beril bi bili nekako primerni za učenje na pamet v nevezani besedi. Sploh so za to sposobni stavki, oziroma oddelki nravne ali verske vsebine, nauki, kako si ohraniti ali utrditi zdravje, ali tudi oddelki, oziroma stavki, ki izražajo razmerje otroka do Boga in roditeljev.

Učitelj pa pazi strogo na to, da vse, kar si dal učencem memorirati, zanesljivo ob določeni uri izprašaš, kajti priden učenec komaj čaka, da pokaže učitelju svojo marljivost.

(Konec prih.)

Ženska ročna dela v ljudski šoli.

(Konferenčna razprava.) (Konec.)

Šivanje se nadaljuje v istem zmyslu, kakor se je pričelo v vsakdanji šoli. Urezovanje se kaže, kakor tam in alfabetično se vrstijo dekleta, da same pri mizi urezujejo. V mestih si rišejo vse izdelke v risanke, na deželi manjka časa. Prav skrbno pa naj se goji pouk v gospodinjstvu. — Tu mi pa lahko ugovarjajo vse g. kolegince: „kdo nas more siliti poučevati predmet, v katerem nismo nič slišale na pripravnici?“ Odgovor: „potreba, ljubezen do učenk, želja svojemu narodu vzgojiti omikanih, spretnih gospodinj.“ — Tudi imamo v tem predmetu dosti knjig. Omenjam J. Lapajnetovo in dr. Srnčevo, katero je izdala Mohorjeva družba 1871. l., tudi A. Stumpfi ima najvažnejše v svoji knjigi o tem. Prav izvrstna in obširna pa je nemška knjiga „Praktische Anleitung zur selbstständigen und sparsamen Führung des Haushaltes“, izdala K. Prato. A tudi Lapajnetova in dr. Srnčeva knjiga sta popolno rešili svojo nalogo, le mislim, da je prva bolj za šole v mestu, za kmetške pa dr. Srnčeva bolj priležna. Kaj je treba izpustiti ali kaj pridejati — to učiteljica sama ve.

Pouk v gospodinjstvu se razdeli v 2 tečaja. Prvo leto naj se razlagajo in opisujejo lastnosti gospodinje, 2. leto pa ravnanje z družino, postrežba bolnikov, preskrbovanje hrane, obleke, perila. In ker so učenke 2 leti v ponavljalni šoli, pride na vsako vse na vrsto. Zahteva je res

velika in uspeh je odvisen le od vnetosti učiteljčine, od dobre priprave in razdelitve tvarine. Izmed lastnostij naj priporoča snažnost, redoljubje, varičnost, delavnost i. t. d., proti družini se omenja redna plača, zdrava hrana, snažna postelja, počitek, prijazno ravnanje, čas za se kaj storiti in sočutje v bolezni. O legi, okolici in drugih lastnostih stanovanja dobro piše g. Lapajne, zato je njegova knjiga bolj za mesta, na kmetih se to ne da izbirati. Tu imamo malo, zaduhlo kočico in če smo učenke prepričale o potrebnosti zdravega zraka in snažne sobe, dosegle smo dosti, ker je obče znano, kako se kmet boji okno odpreti. Vse drugo je bilo rečeno v I. tečaju o lastnostih. Vender naj se pri vsaki priliki priporoča zopet snažnost, ker toliko upliva na duševni razvitek družine. V razpolaganje tkanine naj prinese razne kosce blaga napetega na lepenki, bombaž, sukanec, volno pa lahko razlaga na prejšnjih berilih.

Še jeden najvažnejši ugovor nastane: „kje dobiti denar v nakupovanje tvarine, kjer je ljudstvo ubožno in zanikarno?“ § 80 že navedenega zakona pravi, da mora za to skrbeti krajni šolski svet. Ta pa ima navadno prazno kaso. Pa če se tudi kaj dobi, je svota neznatna. Kaj torej storiti? Ne preostane družega, kot se obrniti na dobrosrčne ljudi, da opomorejo. Marsikatera g. koleginja bode z glavo zmajala. Res je ta pot trnjeva in se ne more na-

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. V nastopnih vrsticah podam naj častitim bralcem „Učit. Tovariša“ kratko poročilo o letošnjem učiteljskem tečaju za deška ročna dela na Dunaji.

Tečaj je trajal od 18. mal. do 18. vel. srpana, ter je bilo najst devet učiteljskih iz Kranjske. Deset je imelo podpore od veleslavnega deželnega odbora in slavne kranjske hranilnice po 80 gld., jeden pa je imel državno podporo v znesku 100 gld. Slava tem korporacijam na njihovi velikodušnosti!

Omenjati pa mi je precej tukaj, naj se častiti tovariši-udeležniki bodočih dunajskih tečajev ne zanašajo samo na to podporo, ker se ž njo nikakor ne dá izhajati. Treba je vsekakor poseči precej globoko v svoj žep, če je kaj notri. Narodni pregovor: Kdor hoče iti na Dunaj i. t. d. še ni prišel ob svojo veljavo.

Pa, da govorim o stavljemem si predmetu!

Delali smo, kakor vsako leto, razven nedelje vsak dan po 7 ur kakor pravi pravcati rokodelci. Vender temu še ni bilo dosti! Marljivost skoro vseh Kranjcev je bila tolika, da smo iz lastne volje dodajali času, odločenemu za delo, še jedno ali celo dve uri na dan. Zato pa so bili tudi uspehi vsestransko povoljni. Sicer pravi pregovor: lastna hvala ni prida, a ker izvzemam samega sebe in govorim le o tovariših mojih, je menda vender umestna. Laskavo priznanje o naše pridnosti pa se je čulo tudi iz ust naših učiteljev. Bili pa smo letos samo Kranjci, kateri smo napravljali najlepše in najtežje predmete iz kartonaže, mizarstva, rezbarstva in strugarstva.

Omenjati mi je še o kolegijalni slogi na tem tečaju, ki je bila baš letos dokaj žalostna. Imeli smo priliko prvi dan opaziti in kasneje opazovati neznošno oholost in narodno nestrpnost nekaterih nemških kolegov iz severne Česke in Šlezije, ki bi nam skoraj zabranili medsebojno občevanje v domačem jeziku, kakor so nam po vodstvu tečaja zabranili slovensko petje med delom — a so pri tem tudi sami sebi na prste stopili, ker se je tudi njim nemško petje prepovedalo. Vsa čast vodstvu kurza na njegovi nepristranosti! Vsa čast tudi veliki večini nemških kolegov ki so nas napadence še celo branili in zagovarjali pred fanatičnimi izbruh pemske-nemške surovosti. Seveda so tudi ti zagovorniki marsikatero pikro moralno požreti. Postopanje nas Slovencev bilo je vsestransko taktno, kar se nam je obče pripoznalo.

Iz te prenapetosti je sledilo, da se ni mogel napraviti običajni komerz k sklepu tečaja, in da ni bilo skupnega fotografiranja, kakor vsako leto.

Imeli pa smo slovenski učitelji med saboj spretnege amateur-fotografa, g. Florijana Rozmana, ki nam je vsem oskrbel prav izvrstne skupinske slike slovenskih udeležnikov na tem kurzu.

Tako je minilo mesec dnij in vsak je že komaj čakal trenotka, da se more odpeljati v ljubo domovino, ter odpočiti od trudapolnega dela. Ta želja nam je zdaj izpolnjena in vsakemu ostane še nekaj časa, da se do novega šolskega leta telesno okrepi, ter z novimi močmi prične težavni posel ljudskega učitelja. Na zdar!

P—š.

Iz Gorice. Okrajna učiteljska konferencija v Gorici za goriški okraj bo dne 13. kimoveca t. l. ob 9. uri se sledečim vsprejedom:

1. Zapisnik in o rešitvah sklepov poslednje okrajne konferencije.
2. O stanju šolstva.
3. O pouku ročnih del seobno gledé na zapreke temu predmetu.
4. O pouku risanja in oblikoslovja v ljudski šoli.
5. O pisanji v ljudski o ozirom na pokončno pisavo.
6. O sporočilu okrajne učiteljske knjižnice.
7. Volitev 2 zastopnikov v e. kr. okrajni šolski svet; volitev stalnega odbora in komisije za okrajno učiteljsko knjižnico.
8. O samostalnih predlogih.
9. Da izšolana mladina ne osurovi, kaj naj učitelj stori in kako naj se proti njej vede?

Poslednje vprašanje ima vsak učitelj rešiti pisмено do 31. vel. srpana t. l. — Do istega dne naj se javijo oni učitelji, ki so voljni poročevati o jedni pod 3., 4., 5. navedenih toček, kakor tudi naznaniti samostalne predloge.

Z Iga. (Okrajna učiteljska konferencija dne 19. julija t. l.) (Konec.) Gledé mehaničnega branja je bil g. nadzornik z majhnimi izjemami po vseh šolah višjih in nižjih oddelkih bolj ali manj zadovoljen. Po nekaterih šolah, posebno o višjih oddelkih čitajo otroci z razumom. Le v takih krajih, kjer otroci šolo večinoma zanemarjajo in le redkodaj v šolo pridejo, ni bilo dovoljnega uspeha v mehaničnem branji. Slovnični učni vspehi pa niso bili povsod tako dobri, da bi jih pohvalno omenjal. Našel je sicer nekoliko šol, v katerih so otroci gledé slovničnega pouka jako dobro izvežbani ali takih šol je le malo in še to so le večrazrednice. Res je, da je slovniški pouk pri otrocih, ki komaj dobro čitati znajo, težaven in se le s posebno pridnostjo učne moči kaj dovoljnega doseže. Vender bi se pa po njegovem mnenji tudi v slovniškem pouku mnogo boljših vspehov doseгло, ako bi učitelji že od prvega šolskega leta dalje po vseh stopinjah in oddelkih strožje pazili na najvažnejša pravila slovniškega pouka.

Gledé nemškega učnega jezika na onih šolah, kjer se poučuje (Vrhnik in Št. Vid), storili so učitelji svojo dožnost. Vsak se je trudil, da bi dosegel najboljši uspeh.

Sklep računa

«NÁRODNE ŠOLE»

za XXI. opravilno dōbo

od dné 15. vel. srpana 1992 do 15. vel. srpana 1893.

VABILO

na občni zbor „Národne šole“,

društva v podporo slovenskemu ljudskemu šolstvu,

ki bode

v ponedeljek dné 4. septembra 1893 zvečer ob 7. uri v telovadnici
druge mestne deške šole na Grabnu

po nastopnem vspredu:

1. Ogovor prvomestnikov.
2. Poročilo o odborovem delovanji v 21. društvenem letu.
3. Poročilo o društvenem računu.
4. Volitev računskih preglednikov za l. 1894.
5. Volitev 9. odbornikov. (Funkcijonarje voli odbor sam.)
6. Nasveti.

V Ljubljani, 16. vel. srpana 1893.

Odbor.

Zaporedno štev.	Koliko	D o h o d k i		Posamič		Vkupe	
				gld.	kr.	gld.	kr.
1		I. Ostanek blagajnični iz preteklega leta 1891/92				266	56
		II. Vplačila: a) ljudskih šol:					
2	10	društvenikov po	1 gld. (- 0.55)	10	55		
3	35	" "	2 " (- 0.50)	70	50		
4	22	" "	3 "	66	—		
5	7	" "	4 " (- 1.10)	29	10		
6	23	" "	5 " (- 0.60)	115	60		
7	2	" "	6 "	12	—		
8	2	" "	7 "	14	—		
9	7	" "	8 "	56	—		
10	1	" "	9 "	9	—		
11	12	" "	10 " (- 0.60)	120	60		
12	1	" "	11 " (- 0.09)	11	09		
13	3	" "	12 " (- 0.50)	36	50		
14	2	" "	13 " (- 0.54)	26	54		
15	1	" "	14 " (- 0.70)	14	70		
16	1	" "	16 "	16	—		
17	3	" "	18 " (- 1.01)	55	01		
18	1	" "	26 " (- 0.71)	26	71		
19	1	" "	28 " (- 0.80)	28	80		
20	1	" "	30 " (- 0.02)	30	02		
	135	ljudskih šol je vplačalo vsega skupaj				748	72
		b) učiteljev:					
21	10	društvenikov po	1 gld.	10	—		
22	14	" "	2 " (- 0.50)	28	50		
23	4	" "	3 "	12	—		
24	4	" "	4 " (- 0.74)	16	74		
25	3	" "	5 "	15	—		
26	1	" "	6 "	6	—		
27	1	" "	10 "	10	—		
	37	učiteljev je vplačalo				98	24
		III. Drugi dohodki, podpore, darila:					
28		Podpora visokega deželnega zbora		200	—		
29		" veleslavnega mestnega zastopa		200	—		
30		" slavne kranjske hranilnice		200	—		
31		Volilo † gosp. Jul. Materne po odbiti pristojbini		90	—		
32		Darilo visokorodne g. T. pl. Močnikove v Gradci		50	—		
33		Slavna kmetijska posojilnica ljublj. okolice		10	—		
34		Darila 7 drugih dobrotnikov		15	50		
35		Vplačani zastanki društvenikov		51	34		
		Vsota dohodkov pod III.				816	84
		IV. Vplačila ustanovnikov:					
36	5	ljudskih šol ustanovnine skupaj				60	—
		Glavna vsota vseh dohodkov				1900	36
		V. Društvena imovina ob sklepu računa:					
37	20	podpornih ustanovnin				365	—
38	22	ustanovnin ljudskih šol				410	—
39		Obresti od teh ustanovnin naloženih na knjizice 74. 2593. 7324. 180248. = 97 gld. 66 kr. in naložena volila 140 gld.				237	66
40		Blagajnični ostanek poleg zaloge v blagu				371	68
		Vsota denarnega imetja				1384	34

Zaporedno štev.	Koliko	T r o š k i		gld.		kr.	
1	553	Učnih šolskih, pomožnih in leposlovnih knjig	121	54			
2	63800	Raznih pisank, spisovnic in številnic	534	61			
3	366	Škatljic jeklenih peres	128	61			
4	684	Tucatov peresnikov	40	02			
5	711	Škrilnih in prožnih tablic	47	30			
6	188	Škatelj črtalnikov	33	41			
7	944	Tucatov svinčnikov	84	57			
8	9076	Različnih risank	155	85			
9	50	Škatelj radirk	40	87			
10	2 ¹ / ₄	Rizem pisnega in pivnega papirja	8	71			
11		Učila za čitanje, nazorni nauk, številjenje in realije	119	87			
12		Razpošiljanje blaga	14	55			
13		Upravnina, dopisnina in stan. prinos	55	98			
14		Postrežnina	10	85			
15		Raznoterosti	21	94			
16		Naložena nova ustanovnina	60	—			
17		Naložena volila	140	—			
		Vsota	1618	68			
18		Blagajnična gotovina ob sklepu računa	371	68			
		Vsega skupaj	1990	36			
Društvenikom naklonjene podpore v šolskem blagu:							
<i>a</i>	136	ljudskim šolam in ustanovnikom za vplačanih	748 gld.	72 kr.	1123	37	
<i>b</i>	37	učiteljem vračila za vplačanih	98 "	24 "	185	18	
<i>c</i>	12	ljudskim šolam darovanega blaga za			46	17	
	185	udeležencem se je torej razdalo blaga za			1354	72	

V Ljubljani, 15. vel. srpana 1893.

Feliks Stegnar,
načelnik.

J. Cepuder,
tajnik.

M. Močnik,
blagajnik.

Račun

o **dohodkih** in **stroških** vdovskega učiteljskega društva, njega vdov in sirot na Kranjskem od 1. kimovca 1892. do 1. kimovca 1893.

Oprav. št. v.	P o s a m e z n o	Gotovina		Obligacije	
		gld.	kr.	gld.	kr.
	Prihodki:				
1	Gotovina od l. 1892.	340	23		
2	Letnina in vstopnina:				
	I. četrletje 137.—				
	II. " 171.—				
	III. " 315.50				
	IV. " 55.—	678	50		
3	Obresti od obligacij:				
	I. četrletje 193.30				
	II. " 861.55				
	III. " 173.30				
	IV. " 786.45	2014	60		
4	Obresti od kapitalov:				
	I. četrletje 5.—				
	IV. " 1.80	6	80		
5	Vrnenege kapitala:				
	I. četrletje 30.—				
	II. " 30.—				
	III. " 20.—	80	—		
6	Dar † dr. Močnika	100	—		
7	Povračilo strank za kolek	6	88		
	Stroški:	3227	01		
8	Vdovam in sirotam:				
	I. četrletje 503.63				
	II. " 403.83				
	III. " 382.50				
	IV. " 286.95	1576	91		
9	Posojilo in dolžno pismo	100	—		
10	Ekvivalent:				
	I. četrletje 3.50				
	II. " 3.43				
	III. " 9.05				
	IV. " 4.17	20	15		
11	Podpore:				
12	Pri občnem zboru	100	—		
13	Blagajniku in tajniku za leto 1892	30	—		
14	Stroški občnega zbora	3	20		
15	Tiskarski stroški	7	—		
16	Izredna podpora vdovi	20	—		
17	V mestno hranilnico vložil:				
	II. četrletje 500.—				
	IV. " 650.—	1150	—		
	Imetje:	3007	26		
18	Hranilnične bukvice št. 59536	2099	89		
19	Bukvice mestne hranilnice št. 989	2193	95		
20	" " " " "Učiteljski zaklad" št. 9211	650	—		
21	V državnih dolžnih pismih			45.750	—
22	Privatna dolžna pisma pri učiteljih: F. K. 100; N. St. 148; J. V. 25; J. P. 50; A. J. 30; B. J. 70; Z. V. 50; L. F. 100.	573	—		
23	Ostanek v blagajnici	312	87		
	Mimo lanskega leta	5829	71		
	Prirastlo	5298	35		
		531	36	45.750	—
V Ljubljani, dne 31. vel. srpana 1893.					
Dr. Anton Jarc,		Josip Cepuder,		Matej Močnik,	
predsednik.		tajnik.		blagajnik.	

Glede spisja g. nadzornik ni bil povsod zadovoljen z učnimi vspehi. Opazil je, da imajo otroci premalo samostalnosti in da je večina njihovih izdelkov zgolj nekako prepisovanje iz beril. Ta nedostatek je najboljši dokaz, da se nazorni pouk v nižjih in višjih oddelkih zanemarija. Tu in tam se sicer najdejo čedne spisovnice in pohvalni izdelki ali le majhno število je takih šol in tudi te so večinoma le večrazrednice, zato priporoča toplo učiteljstvu, naj z posebno pridnostjo goji nazorni nauk in naj temeljito razlaga učno tvarino, ker to je najboljša podlaga, da se v spisji kaj uspešnega doseže.

Kratkih berilnih sestavkov, basni in pesmic naj se tudi otroci na pamet navadijo.

V pisanji so bili uspehi jako različni t. j. jako dobri pa tudi jako slabi. Kakor že preje, tako je tudi letos poudarjal g. nadzornik, da naj se skrbneje pazi na pravilno pisavo in snažnost dotičnih pisank.

V risanju bili so mnogo povoljniji uspehi.

V računstvu je bil g. nadzornik z jako majhnimi izjemami zadovoljen, na nekaterih šolah prav zadovoljen. Le malo otrok je našel, da bi ne bili izurjeni v poštevaniki. Tudi kar se tiče meterske mere, so otroci mnogo na boljem, nego prejšnja leta njegovega nadzorovanja. Veselilo ga je slišati po nekaterih šolah, da se otroci tudi v računjanju z novim denarjem dobro spoznajo.

Pri realijah je g. nadzornik opazil, da se učitelji in učiteljice po svojih najboljših močeh trudijo, da bi dosegli v tej stroki kar največ mogoče dobrega uspeha. Ti uspehi pokazali so se s tem, da so otroci na dana jim vprašanja dobro in tudi prav dobro odgovarjali. To kaže dovolj, da se s trudom in dobro voljo mnogo doseže.

Petje se je tudi letos po onih šolah, kjer so učitelji sposobni za ta pouk, prav pridno gojilo. Gosp. nadzornik je tu izrekel le to željo, da naj bi učitelji, ki so strokovnjaki v godbi in petji, otroke tudi v cerkvenem petju vezbali.

Telovadbe g. nadzornik ni imel povsod priložnost opazovati, a toliko je vendar le opazil, da se je učitelji malone po vseh šolah poslužujejo v šolskih sobah za odmor ali presledek. Ker je telovadba jako važen predmet v ljudski šoli, želi, da naj otroci vsaj v šolskih sobah telovadijo, kjer ni drugih pripravnih prostorov za to.

Kar se tiče rednega obiskovanja šole, treba bode strožje postopati, ker v tej zadevi ima večina naših učiteljev največ težav, preglavice in sitnosti z nemarnimi roditelji. Ako otroci ne dohajajo redno v šolo ter neopravičeno zanemarjajo, ne doseže tudi najspretnejša učna moč nič uspeha. Pač žalostno je, ako se stopi v šolsko sobo, v kateri bi moralo po 60 ali še več otrok navzočnih biti, videti skoraj prazne klopi. Nu, to se dogaja večinoma le v poletnem čusu, po zimski in spomladski je to mnogo bolje.

Končno opominja g. nadzornik nekatere učitelje, da naj razdelitev učnih ur v dveh izvodih in to vselej že pred začetkom šolskega leta c. kr. okraj. šol. svetu v potrdilo dopošljejo. V teh razdelitvah šolskih ur naj se tudi zapiše, kdaj se pouk začne dopoldne in kdaj popoldne.

Kakor lani, tako omenja tudi letos pohvalno, ono lepo složnost in kolegijalnost, medsebojno spoštovanje, ki vlada med učiteljstvom, č. duhovščino in občino ter od srca želi, da bi tudi v prihodnje tako ostalo, da bi si učitelji ljubljanske okolice ljubezen in spoštovanje, katero uživajo od priprostega ljudstva, ohranili.

Tretja točka, ki se glasi: „Kdaj naj začne učitelj poučevati pravopisje in kako mu je postopati pri tem pouku“, sta izdelala nadučitelj Fr. Ks. Trošt in učitelj J. Sedlak. Poročal je g. Sedlak ter prav dobro izvršil svojo nalogo.

O 4. točki „Kako učitelj privajaj otroke k opazovanju narave in sicer a) z izbranim učnim gradivom in b) s primerno obravnavo učnega berila“, referirala je gđc. Tomec prav jedrnato.

O 5. točki „izber učnih knjig za leto 1893/94.“ se izreče konferencija za dosedanje knjige. Gosp. nadzornik tu priporoča v nakup vsaj za šolske knjižnice „Prirodopis“ od Hubada in „Zgodovinske povesti“ od Vrhovca. Ti dve knjigi sta po vis. ministerstvu dopuščeni in služita učitelju prav dobro.

G. Javoršek poroča o stanju učiteljske knjižnice ter naznani, da je imela okrajna učiteljska knjižnica dohodkov 139 gld. 57 kr.
in stroškov 80 „ 60 „
ter je ostanka 58 gld. 97 kr.
kateri se bode porabil v nakup novih knjig in poplačilo naročenih zvezkov.

Dalje naznanja g. Javoršek, da je imel odbor dve seji in da je knjižnici prirastlo letos 22 spisov v 23 zvezkih, a izposodilo se je med letom 31 učiteljem 135 spisov.

K 7. točki „nasveti o nakupu novih knjig“, povzame zopet g. Javoršek besedo in nasvetuje sledeče knjige v nakup:

- a) Metodika zemljepisnega pouka od prof. Orožna.
- b) Slovenska čitanka za VII. in VIII. gimnazijalni razred od dr. Sketa.
- c) Kmetijsko gospodarstvo od Rohrmana.
- d) Potovanje po Afriki od Stanleya.
- e) Reitzners: Situationszeichen.
- f) Nemška knjiga za ženska ročna dela; in
- g) da se vpiše knjižnica v „Pedagogično društvo“ v Krškem in naroči vse do sedaj izišle spise.

Vse te nasvetovane knjige se soglasno sprejmejo. Kot 8. točka bila je volitev v knjižnični odbor. Izvoljeni so bili gg. Javoršek z 36, Gale z 36, Žibert z 30 in gđc. Zadnikar z 36 glasovi.

Soglasno se je izrekla zahvala knjižničnemu odboru za njega marljivost.

Volitev stalnega odbora je bila po listkih in izvoljeni so bili gg. Papler z 25, Gregorin z 21, Javoršek z 27 in Žirovnik z 21 glasovi.

10. Posameznih predlogov ni bilo razven predloga g. Gregorina, da naj se drugo leto konferencija vrši kje drugej. Po kratki debati med gg. Levstikom, Paplerjem in g. nadzornikom se je sprejel z večino predlog, da se naj vrši drugo leto konferencija v Borovnici.

Med zborovanjem počastil je konferencijo g. c. kr. vladni svetnik in okrajni glavar J. Mahkot v spremstvu g. vladnega praktikanta Žitnika.

G. nadzornik se zahvaljuje g. c. kr. vladnemu svetniku za njegovo navzočnost, katero si učiteljstvo šteje v čast, ker je z njo pokazal svojo naklonjenost in spoštovanje učiteljskemu stanu.

Zahvali se nadalje gg. poročevalcem za njihov trud pri izdelovanju danih jim nalog in vsem za vzgledno pozornost pri obravnavah denašnjega zborovanja.

Gospod c. kr. vladni svetnik pozdravlja učiteljstvo v toplih besedah in izraža svoje veselje nad lepim vedenjem in dobrimi uspehi.

Končno opominja gospod okrajni šolski nadzornik zbrane učitelje in učiteljice, da se ponižno udani in hvaležni naj spominjajo Njega Veličanstva presvetlega cesarja, ki nam je dal šolske zakone, po katerih se naše šolstvo tako lepo razvija v blagor in korist našega naroda ter pozivlje vse navzočne, da mu zakličejo iz vnetega srca trikratni „Slava“. (Se zgodi.) Zbrani zapoje cesarsko pesem.

Nadučitelj g. Vinko Levstik zahvali se g. nadzorniku za njegove dobrohotne in nepristranske opazke in opomine, v kar mu učiteljstvo z odobrenjem in „Slava“-klici pritrjuje.

Ker je dnevni red dokončan, sklene gospod okr. šolski nadzornik letošnje zborovanje. *Trošt.*

Iz logaškega okraja. Naša okrajna konferencija se je vršila v Planini po dnevnem redu, ki ga je prinesel „U. T.“ v 15. št. Po otvorjenji konferencije je imenoval predsednik c. kr. šolski nadzornik V. Zupančič svojim namestnikom g. nadučitalja Benedeka, a zapisnikarici sta bili gospici J. Pavlin in I. pl. Föderperg.

G. predsednik se s toplimi besedami spomni umrlega tovariša Fr. Schmidta, ter pozove zbrano učiteljstvo, da v znak sožalja vstane, čemur se je učiteljstvo odzvalo. Na to seznanj g. predsednik z ukazi višjih oblastev, kateri so se to leto izdali. Dalje omenja g. predsednik poročilo g. vladnega svetnika dr. Keesbacherja o zdravstvenem stanju nekaterih tukajšnjih šol, ter pravi, kakor poročilo navaja, da so nekatere šole v tem oziru precej na slabem, vendar upa, da se s časom odpravijo ti nedostatki. Med vsemi šolami tega okraja se odlikuje po svojem zdravstvenem stanju šola dolenjelogaška.

G. predsednik poroča na to, kar je pri svojem nadzorovanju opazoval, iz kojega poročila bodi ome-

njeno: Uradne knjige so na vseh šolah v najboljšem redu. Učni smoter se je na vseh šolah dosegel. V posameznih predmetih je napredek skoro povsod dober, le v računstvu dovoljen, kar pa je deloma pripisovati tudi temu, da je preveč snovi v sedanjih računicah nakopičene, kar gotovo ovira pouk. — Hvale vredno je tudi to, da se na nekaterih šolah posebno pazi na prosto prednašanje (deklamiranje), kar gotovo veliko pripomore k pravilnemu govorjenju. Pisava se je v nekaterih šolah uvedla pokončna, a v drugih je ostala poševna, katera je boljja, o tem še ni nič gotovega, torej se prepušča dotičnemu učitelju, katero pisavo hoče vpeljati. Risanje se goji na vseh šolah marljivo; le glede nalog bodi omenjeno, da se jih je na nekaterih šolah premalo število doseglo.

Po končanem poročilu g. predsednika, kateremu je učiteljstvo pazno sledilo, poročala sta gg. nadučitelja V. Ribnikar in H. Likar o šolski delarni kot učno in vzgojevalno sredstvo. Oba poročevalca sta častno izvršila svojo nalogo. Iz temeljito sestavljenega poročila omenim naj le predloge:

1. Višjim šolskim oblastvom prav toplo priporočati, da se v vsakem večjem kraju ustanovi šolsko delarno.

2. Slavni c. kr. okrajni šolski svet naprositi, da tudi v prihodnje podpira šolske delarne, bodi si pri ustanovitvi ali pozneje — zlasti v tem, da se pridobi učiteljem za ta pouk stalna nagrada.

3. Slavni c. kr. okrajni šolski svet naprositi, da skliče tekom tega leta ali vsaj pomladi 1894. l. v posebno konferencijo i. s. one učitelje, kateri so se vezbali v deških ročnih delih, da napravijo za šolsko delarno logaškega okraja učni načrt in določijo učno tvarino — primerno našim krajevnim razmeram.

Drugo točko dnevnega reda: Kako naj učitelj razširja ljubezen do domovine in materinega jezika, rešil je g. poročevalec Leop. Božič le z njem lastno ročnostjo ter dokazal, koliko more doseči vesten, za svoj poklic vneti učitelj.

G. V. Ribnikar poroča na to o načrtu učne knjige za ponavljalne šole. Iz njegovega širnega poročila je bilo razvidno, da se bode v tej knjigi ovaževal največ kmetiški stan, da se bodo v nji nahajali največ sestavki, zadevajoči razne opravke kmetovalčeve.

Podrobni načrt pouka v računstvu in oblikoslovju za ljudske šole logaškega okraja. Poročevalcem je bil odbran g. I. Šega. Podrobnejše razprave ni bilo o tem načrtu, temveč načrti dali so se dotičnemu odboru v pretres in pregled.

Radi stvarnih in slovniških napak šolskih beril se je ukrenilo, da prevzame v pretres „prvo berilo in slovnico“ dolenjelogaška šola, „drugo berilo in slovnico“ starotrška, „tretje berilo“ pa cerkniška, a „računice“ (stvarne in slovnične napake) idrijska.

G. nadzornik poroča kot načelnik odseka za izdajo zemljevida logaškega okraja o delovanju odseka. G. poročevalec je pokazal več zemljevidov, ter na po-

dlagi teh zemljevidov tolmačil, kako bode napravljen zemljevid logaškega okraja. Učiteljstvo je naprosilo odsek, v katerem sta razven g. poročevalca še gg. nadučitelja V. Ribnikar in J. Kernc, še nadalje deluje v tem zmislu, da se dokonča in izvrši ta velevažni korak.

G. Ribnikar poroča v imeni odbora učiteljske knjižnice okraja logaškega o knjižnici to le:

Od dne 30. mal. srpana 1892, do dne 15. mal. srpana 1893. l. je prirastlo knjižnici po nakupu ali po darilu 32 zvezkov, med temi 12 novih del, ter šteje sedaj 355 del v 784 zvezkih.

Izposodilo se je v tem času 23 učiteljem in učiteljicam 95 zvezkov, nevstevši učiteljstvo dolenje-logaške šole.

Knjižnica je imela v tem času 315 gld. 67 kr. dohodkov
in 81 „ 14 „ stroškov
preostaja 234 gld. 53 kr. s katero

svoto naj si knjižnica naroči vse do sedaj naročene knjige, katere izhajajo v zvezkih in časopise — nakup drugih knjig pa naj se prepusti odboru. — Ob enem se tudi izreče zahvala slav. okrajnemu zastopu logaškega okraja, osobito g. predsedniku c. kr. okrajnemu glavarju del Cottu za podporo 90 gld., katere je knjižnica v tem letu prejela.

V knjižnični odbor so voljeni na mesto petih prejšnjih odbornikov le trije, namreč gg. V. Ribnikar, Al. Pin in J. Šega.

S tem je bil končan dnevni red konferencije. G. predsednik zahvali učiteljstvo, se posebno gg. poročevalce za trud in vstrajnost, ter spodbuja zbrano učiteljstvo, da naj še nadalje deluje v tem zmislu v blagor šoli in narodu. Posebno ga veseli — pravi g. nadzornik — da vlada med učiteljstvom njegovega okraja taka ljubezen in tako uzoren red*), da je ponosen, biti takemu okraju nadzornik. Končavši svojo zahvalo pozove g. predsednik, da zakliče zbrano učiteljstvo trikrat „Slava“ Njega Veličanstvu Frančišku Jožefu I. Stoje se je odpela cesarska himna.

G. podpredsednik Benedek izreče v imeni učiteljstva hvalo g. predsedniku za uzorno in nepristransko vodstvo konferencije.

Konferencijo sta počastila s svojim posetom gg. Mayer Julij, zdravnik v Planini ter ud c. kr. okrajnega šolskega sveta in g. Podboj župnik planinski.

Po konferenciji je bil skupen obed v gostilni Lavričevi, kjer se je še marsikatera navdušena napitnica čula. Po obedu nas je skupno fotografiral g. Šeber iz Postojine. Le škoda, da smo se tako hitro razšli, kajti vsak je hitel na težko pričakovane počitnice. Čudno je pa, da se nekatere gospice učiteljice tako ogibajo vsakega skupnega sestanka, smo li pre...? Kali? — a.

*) Čast učiteljstvu; da bi le v vseh okrajih učiteljstvo prišlo do spoznanja, da le v slogi je moč.
Ured.

Društveni vestnik.

Iz Ljubljane. Učiteljsko zborovanje. Društvo v pomoč učiteljem, njihovim vdovam in sirotam bode imelo svoj občni zbor v torek dne 5. kimoveca t. l. v II. mestni deški šoli na Cojzevi cesti.

Ob 8. uri bode sv. maša v mestni farni cerkvi sv. Jakoba. Vspored navaden pri občnih zborih: poročilo tajnikovo in blagajnikovo in dosedaj oglašena prošnja za izredno pomoč. Kolikor nam je dosihdob znano, je društveno premoženje narastlo za 531 gld.*) Vdov je bilo podpiranih 10, tri po 80 gld. 7 po 100 gld. na leto, in 10 sirot, 3 po 20 gld., a 7 po 25 gld.

Število udov je bilo s predsednikom, neučiteljem, vred 102; pristopilo jih je letos 6.

Premoženja je v državnih obligacijah 45.750 gld. V hranilničnih bukvicah 4943 gld. 84 kr., v dolžnih pismih pri učiteljih 573 gld. in v gotovini 312 gld. 87 kr. Vsega premoženja je torej 51.579 gld. 71 kr.

Uljudno vabimo učitelje ude k zborovanju, neude pa k pristupu, ter pristavimo, da predlogi, ki niso bili vsaj 48 ur poprej odboru naznanjeni, ne morejo priti pred občni zbor.

Odbor.

Iz „Zveze slovenskih učiteljskih društev“. Peta skupščina „Zveze slov. učit. društev“ zvršila se

*) Glej dotični račun!

je sijajno v Mariboru dne 16. in 17. vel. srpana t. l. Dne 16. vel. srpana zvečer ob 1/29. uri je pozdravil g. predsednik nadučitelj Ribnikar okrog 50 navzočnih odposlancev ter obširno poročal o delovanju „Zveze“. Navedem naj le iz njegovega poročila, da „Zveza“ ni bila oficijelno povabljen na I. katoliški shod v Ljubljano in šele, ko se je privatno pritožil v tej zadevi nekaterim znancem, prejel je predsednik nenadoma vabilo, katero pa ni uporabil. Nasprotno pa je predsednik zastopal „Zvezo“ na Svetčevem banketu ter to priložnost uporabil v obrambo učiteljstva. (Burno odobravanje delegatov prepričalo je predsednika, da je takrat govoril vsem iz srca). Tudi se je „Zveza“ po deputaciji predstavila novemu kranjskemu deželnemu predsedniku g. baronu Hein-u.

Blagajnik g. Lapajne izkazal je ostanek v znesku 3 gld. 92 kr. ter dostavil, da še odbornikom niso vse dijete izplačane.

O zveznem glasilu poročal je g. Nerat. Iz poročila se je razvidelo, da ima „Popotnik“ 600 plačujočih naročnikov ter da je denarno stanje tako, da se tiskovni troški sproti plačujejo, če tudi nekateri naročniki dolžujejo za leto 1891., 1892. in 1893. okroglih 978 gld., kar je jako žalostno. — Na predlog g. Jud-

niča izreče se g. Neratu soglasna zahvala kot neustrašljivemu uredniku in spretnemu voditelju računov. Izvolil se je tudi na željo Neratovo nadzorovalni odsek za račune obstoječ iz gg. Schreiner, Koprivnik in Ribnikar.

Sklenilo se je tudi po daljši debati, katere so se udeležili gg. Judnič, Nerat, Luznar, Praprotnik in Dimnik, da plača vsako k „Zvezi“ pristopilo učiteljsko društvo na leto 20 kr za vsakega pravega in 10 kr. za podpornega člana; le „Pedagogičsko društvo“ in „Slovensko učiteljsko društvo“ ostaneta pri starih doneskih, ker ima prvo mnogo troškov z izdavanjem pedagogičskih spisov, drugo pa z društvenim glasilom.

Gledé razpisa nagrad „Popotnikovim“ sotrudnikom bili so navzočniki raznih mislij. Nadučitelj in urednik Nerat se je izrazil, da se naj z razpisom nagrad toliko časa počaka, dokler se ne izplačajo že priznane nagrade. Proti nagradam so govorili še gg. Strelec, Zupan in posebno Dimnik je krepko povdarjal, da je za učitelja najlepša nagrada zavest, da deluje s takimi spisi za ugled našega stanu in blagor šolstva. G. ravnatelj Lapajne pa je predlagal, naj se pusti ta stvar nerešena, kar se je tudi sprejelo.

Pri točki posamezni nasveti je predlagal g. nadučitelj Krajnik, naj bi se pri vsaki priliki nabirali prostovoljni darovi v zvezne namene, kar se je tudi jednoglasno sprejelo.

G. učitelj Bogatec pa je prosil pojasnila gledé zgradbe „Učiteljskega doma“ v Ljubljani. G. Dimnik pojasni to stvar sklicujoč se na njegov članek, priobčen na čelu 16. št. „Učiteljskega Tovariša“. Dostavi le še, da ne misli na zidanje take palače, kakršno imajo hrvatski učitelji v Zagrebu, ampak si predstavlja bolj priprosto poslopje, ki naj bi služilo v to, da bi v njem dobivali učiteljski otroci in učiteljske sirote ceno stanovanje povodom njih šolanja. Take zavode pod učiteljskim nadzorstvom imajo že drugi narodi, ki jako uspešno delujejo.

Za nas Slovence pa bi ne zadostoval jedin konvikt v Ljubljani, treba bi bilo še dveh drugih in sicer jednega v Mariboru ali v Celji in jednega v Gorici ali Trstu. Za zvršitev teh načrtov pa bi bilo treba ustanoviti tri društva za pobiranje denarja, katera bi bila pod nadzorstvom „Zveze“. To pojasnilo je vsem navzočnikom ugajalo, kar so izrazili z dobro-klici; samo g. Freuensfeld in g. Gradišnik sta bila proti. Prvi je trdil, da učiteljstvo že sedaj podpira požarne brambe, „Družbo sv. Cirila in Metoda“ i. t. d., ter da mu ne dostaja več denarja za take namene, kakor bi bil „Učiteljski dom“, kateri se mu dozdeva le luksuz(!) — Zastopnik „Slovenskega učiteljskega društva“ pa ga zavrne s tem, da naša prva dolžnost je skrbeti zase in potem šele za druge ter je odločno proti temu, da bi bila ta zgradba luksuz, ko je vender

nje namen podpirati učiteljske otroke in sirote, katere bodi si aktiven učitelj z borno plačo ali revna vdova s pičlo pokojnino brez podpore izsolati ne more. Podpore deliti in pomagati ni luksuz, temveč prepotrebno delo usmiljenja, katero naj se prične povsod, da se kar najpreje ta ideja uresniči. — G. Gradišnik pa se je izrazil, da vodilno društvo je vender le „Zveza“ in iz nje bi moralo vse izhajati. Ta ideja pa se rodila tako rekoč za hrbotom „Zveze“ v „Slovenskem učiteljskem društvu“ in jo zato podpirati ne more. — Zastopnik „Slov. učit. društva“ pa je oporekal g. Gradišniku rekoč, da živimo v demokratičnem času, v katerem ima vsak član vsakega društva pravico staviti predloge in jih tudi utemeljevati. Ako bi pa obveljala misel predgovornikova, bi društva ne imela nikacih pravic, ter bi bilo zanje najboljše, da se takoj nehajo, ker bi itak nič brez jeroba delovati ne smela. A „Učiteljski dom“ še ni društvo, temveč le po sedaj veljavnih načelih vsprejeti predlog, kateri se mora tudi zvršiti. In ta predlog vsprejel se je v „Slov. učit. društvu“ z dostavkom, da naj se za mnenje vprašajo tudi okrajna učiteljska društva, kar se je večinoma že zgodilo. (Klici: na štajerska okrajna učiteljska društva še ni nič prišlo.) Da tija ni prišlo, izvira iz tega, ker se je najpreje nameraval zidati tak dom le za Kranjsko. Danes pa je ta ideja dobila tako široko podlago, da se bodo s časoma vsa društva o tem vprašala. Skoraj vsa do sedaj vprašana društva se strinjajo s to idejo in posamezni člani so že darovali nekaj kron v ta namen. Toda niti „Zveza“, niti „Slov. učit. društvo“ ni upravičeno pobirati denarne prispevke, ker njih pravila ne segajo tako daleč, ampak treba bo novih društev s takimi pravicami. Končno prosi govornik slavno delegacijo, da naj vsak po svoji moči deluje za dejanski uspeh te ideje.

Ko se sprejme z velikim navdušenjem predlog g. nadučitelja Podobnika, da drugo jutro obiščem grob prvega slovenskega pedagoga A. M. Slomskega ter mu v spomin zapojemo žalostinko, zaključí predsednik zbiranje delegacije. (Konec prih.)

„Učiteljsko društvo za goriški okraj“ bode imelo dné 7. kimovca 1893 ob 9. uri dopoldne v Gorici na slov. oddelku deželne kmetijske šole letno občno zborovanje z naslednjim vsposedom:

1. Poročilo o društvenem delovanji preteklega leta.
2. Pregled letnega računa.
3. Pogovor o vprašanjih okrajne učiteljske konferencije.
4. Posamezni predlogi.
5. Volitev društvenega vodstva.

K prav obilni udeležitvi uljudno vabi odbor.

Vestnik.

Cesarjev rojstni dan se je povsod v cerkvah in tudi z drugimi slavnostimi slovesno praznoval.

Deželni predsednik baron V. Hein se je podal na večtedenski dopust.

Iz seje c. kr. deželnega šolskega sveta. Zapisnikar poroča, kaj se je od zadnje seje sem že rešilo. Potem se imenujejo: g. Francišek Kavčič, nadučitelj pri D. M. v Polji stalnim nadučiteljem na isti, na štiri razrede razširjeni šoli; g. Rajmund Mežan, začasni učitelj-voditelj na jednorazrednici na Sv. Gori, stalnim učiteljem na tem mestu; g. Francišek Cvirn, začasni učitelj-voditelj na jednorazrednici v Prežganji, stalnim učiteljem na tem mestu in g. Karol Píkl, začasni četrti učitelj v Št. Vidu pri Zatičini, stalnim učiteljem na tem mestu. — Dovolj se ekskurendna šola v Podkrajju pri Radečah.

Osobne vesti. Član c. kr. deželnega šolskega sveta kranjskega č. g. konzistorijalni svetnik profesor Tomo Zupan, je imenovan veroučiteljem na višji gimnaziji ljubljanski. — Začasni glavni učitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik v Kopru g. Jožef Kožu h je imenovan stalnim glavnim učiteljem na tem mestu. — Gdč. Melanija Sittig, učiteljica v Trbovljah, dobila je službo na avstrijski šoli v Carigradu, kamor se je že odpeljala. — Namestna učiteljica na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani sta dobila začasni službi i. s. g. Francišek Jaklič II. učno mesto v Dobrepoljah in g. Karol Javoršek mesto učitelja-voditelja v Olševku. Kot namestna učiteljica na I. mestni deški ljudski šoli v Ljubljani pa je c. kr. mestni šolski svet sprejel g. Engelberta Gangla, začasnega učitelja v Bdanjahn in g. Teodora Čampo, začasnega drugega učitelja na Vačah. — Izprašana učiteljska kandidatinja gdč. Ernestina Rekar je dobila začasno II. učno mesto na dvorazrednici v Poljanah pri Škofji Loki. Začasno nameščena: g. Francišek Jordan v Toplicah pri Zagorji; gdč. Ana Krašovic v Velikem Gabru. — Gdč. Jadviga Pavlin, učiteljica v Gor. Logatci, odpovedala se je službi.

Podpora. Kmetijski podružnici v Krškem je kranjska hranilnica dovolila za ameriško trtnico 800 gl. podpore.

Novo šolske tiskovine so v R. Miličevi tiskarni že dotiskane. Šolska vodstva opozarjamo, da pri nakupu tiskovin zahtevajo samo nove tiskovine, ker se bodo v šolskem letu 1893/94 rabile le nove tiskovine in se v kratkem pričakuje dotični razglas c. kr. deželnega šolskega sveta.

Hrvatski učitelji v Belem Gradu. Pri zadnji skupščini srbske učiteljske zveze in pri odkritju spomenika srbskega dobrotnika učiteljskih sirot Jovana Gavrilovića v Belem Gradu bilo je navzočnih vsled poziva slavnostnega odbora tudi nad 50 hrvatskih učiteljic in učiteljev iz vse Hrvatske. Predsednik g. Mita Popović pozdravil je toplo hrvatske tovariše, v katerih imeni se je zahvalila navdušeno gdč. Jambrišak iz Zagreba. Vladala je najlepša sloga in so vsaj bodoči odgojitelji mladine dali lep vzgled, kako je mogoče, da se sporazumeta bratska naroda, ki sta si najbližja.

Homerova Troja. Vodja nemškega arheološkega zavoda v Atenah, g. Dorpfeld je našel v Hassarliku, kjer je že slavni Schliemann pričel izkopavanja, sledove stare Homerove Troje in je razkril več poslopij, kakor tudi del mestnega ozidja, ki je blizu šest čevljev debelo. Izkopavanja se bodo nadaljevala na račun nemške vlade.

Štiristoletnica Obodske tiskarne. Za Cetinjsko slavnost izdal je slavnostni odbor obsežen vsopred, po katerem se je vršila vsa slavnost. V torek dne 25. vel. srpana je bila došlim gostom na čast na Cetinji mestna razsvetljava in bakljada z godbo; dne 26. vršila se je prava slavnost na Cetinji: Slavnostni sestanek v Zetskem domu in pozdrav gostov, slavnostni sprevod v dvorsko kapelo in v manastirsko cerkev, vsprejem poslanstev mej gromenjem topov in sviranjem glasbe pred dvorom, skupni obed in narodna veselica v dvorskem vrtu, zvečer pa glasbena zabava v Zetskem domu; dne 27. je bil izlet k razvalinam stare tiskarne na Obodu in v Podgorico, kjer so ostali gostje čez noč; dne 28. izlet iz Podgorice na Plavnico in preko Škaderskega jezera povratek na Rijeko in na Cetinjo; dne 29. izlet na Lovčen in obed, zvečer pa oprostna večerja na Cetinji.

Novo mesto gradi abesinski negus Menelik. Narčte je izdelal Švicar Ila. Novemu mestu se je že določilo ime: Addie Abbeha. Negus je nagnal na tisoče svojih podanikov, da pomagajo pri delu in kakor ne vé, kako bi si čas kratil, prime tudi sam za lopato. Negusovi svetniki si belijo glave, kdo bo v teh po evropsko narejenih hišah stanovanj; najbrž mislijo, da bi se njihovi rojaki ne mogli navaditi takih stanovanj.

Električna razsvetljava želodca. V raznih listih čitam, da so zdravniki jeli izkoriščati električno luč v zdravstvene svrhe zlasti za preiskavanje želodcev. Prevod se spusti skozi usta v želodec in tam zaiskri lučica tako močno, da se v nastavljenem zrcalu želodčeva notranjost prav natančno reflektira in je na pr. konstatirati stanje dotične želodčne bolezni.

Berolin nazaduje. V ponosni prestolici nemškega cesarstva nastala je velika preobilica stanovanj. Nad 40.000 stanovanj je praznih, število, kakoršnega do zdaj še nihče ne pomni.

Kače in divje zveri v Indiji. Po službenih izkazih so usmrtili kače in divje zveri l. 1890. v izhodni Indiji 23.801 osob, l. 1891. pa 24.200 osob. Koliko pa je ljudi prišlo ob življenje, ki niso šteti mej navedenimi, ni mogoče konstatirati.

Bicikel in Kitajci. V kitajskem carstvu zmatrajo bicikel za nekako demonično stvar in ga torej ne trpe. Ko je pred nekaterimi meseci biciklist Lenz potujoč na biciklu po Aziji prišel na Kitajsko, napadla ga je četa fanatiških Kitajcev, ter mu razbila kolo. Šele ko jih je preveril, da je človek a ne kak demon, izpustili so ga napadalci.

Nova tvarina za izdelovanje popirja. Vodja popirnice v Astrahanu je iznašel po večmesečnih poskusnjah novo tvarino za izdelovanje popirja, namreč trstiko. Ta iznajdba utegne prouzročiti velikankke spremembe v izdelavanju popirja.

Na poziv v 4. št. „Učiteljskega Tovarisha“ govorečem o desetletnici našega učiteljevanja se je odzvalo nekoliko gg. tovarišev z željo, da bi se v pondeljek 11. kimovca t. l. zbrali v Ljubljani. Tedaj gg. tovariši, kateri ste leta 1883. pripravnico zapustili, pokažite staro prijateljstvo in pridite 11. kimovca v Ljubljano!
V. Zavrl.

Zahvala. Predsedništvo „Zveze slovenskih učiteljskih društev na Koroškem, Kranjskem, Primorskem in Štajerskem“ se presrečno zahvaljuje tem potem slavni mariborski

čitalnici, ker je blagovoljno odstopila svoje prostore; slavnemu ženskemu in moškemu zboru čitalničnemu in tamburašem, posebno njihovemu voditelju g. Neratu ml.; slavnemu učit. društvu mariborske okolice, posebno njega predsedniku g. Neratu za ves trud in požrtvovalnost, katerega je povzročilo V. zborovanje „Zveze“; velečenjemu g. ravnatelju Schreinerju za blagohotno razkazovanje učilne razstave ter g. prof. Koprivniku za razkazovanje šolskega vrta.

Dol. Logatec, dne 21. velikega srpana 1893.

Ivan Šega s. r.,
t. č. tajnik.

Vojteh Ribnikar s. r.,
t. č. tajnik.

Zahvala. Slavna kranjska hranilnica v Ljubljani je blagoizvolila tukajšnjemu šolskemu vodstvu darovati 60 gld. in slavni deželni odbor tudi 30 gld. za ureditev in napravo šolskega vrta. Za ta velikuđuna darova se v imeni krajnega šolskega sveta najtopleje zahvaljuje šolsko vodstvo.

V Šmartnem, dne 26. rožnika 1893.

Francišek Zore,
šolski vodja.

Ponudba. Nekdo ponuja 18 letnikov „Učiteljskega Tovariša“ za 5 gld. Več o tem pové upravništvo „U. T.“

Uradni razpis učiteljske službe.

Št. 815

o. š. sv. Na štirirazredni ljudski šoli v Trnovem je tretje učno mesto z letno plačo 500 gld. takoj stalno ali začasno popolniti.

Prošnje za to mesto naj se tekom 14 dnij semkaj vložje.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini,
dne 24. vel. srpana 1893.

Razpis šolskega leta kmetijske šole na Grmu.

Na deželni kranjski vinarski, sadjarški in poljedelski šoli na Grmu pri Rudolfovem na Dolenjskem prične se novo šolsko leto 1893/94. s 3. listopada t. l. Poučni jezik je slovenski, pouk traja dve leti, ter obseza sledeče predmete: verouk, slovenski jezik, zemljepisje, računstvo, geometrijo in geometrično risanje, risanje in praktično zemljemerstvo, fiziko, kemijo, živalstvo, rastlinstvo, rudništvo, poljedelstvo, rastlinarstvo, živinarstvo, živinozdravilstvo, trtarstvo, kletarstvo, sadjarstvo, zelenjadarstvo,

čebelarstvo, petje in slednjič nemški jezik kot neobligen predmet. Pogoji sprejetve v to šolo so: 1. da pritrde vstopu v šolo roditelji oziroma varuhi; 2. da je prosilec dovršil 16. leto, le če je kdo telesno posebno krepak, sprejme se tudi po dovršenem 15. letu; kdor je pa že 24. leto dovršil, se ne sprejme več; 3. da je prosilec z dobrim vspehom dovršil ljudsko šolo ali 4. da je obiskoval kako meščansko ali srednjo šolo, kar mora dokazati s poslednjega tečaja spričevalom; 5. da je telesno sposoben izvrševati navadna kmetiska dela brez posebne težave, osobito, da ni telesno pohabljen.

Učenci dobijo v zavodu stanovanje in hrano ter plačujejo 9 gld. na mesec; šolnina znaša 20 gld. na leto.

Za to šolo je razpisanih ravnokar tudi 9 deželnih ustanov po 100 gld. Prednost imajo prosilci, katerih roditelji imajo na Kranjskem posestva in od katerih je upati, da hodo po dovršeni šoli se doma na svojem posestvu s kmetijstvom ukvarjali.

Ta narodni domači zavod priporočamo najtopleje!

Listnica uredništva.

Da smo v list mogli sprejeti račune „Vdovskega društva“ in „Narodne šole“, morali smo nadaljevanje

„didaktike“ preložiti na prihodnjo številko. — Več razprav in poročil še nismo mogli priobčiti zaradi nedostatka prostora, pa pride vse na vrsto.

Nebliščeči lak za šolske table

1 kg za 2 gld. 50 kr.

se dobi pri

Adolfu Hauptmannu,

tovarna oljnatih barv, firneža, laka in kleja v Ljubljani.

— Pridan je listu cenik šolskih tiskovin R. Miličeve tiskarne. —

☛ Spominjajte se „učiteljskega doma“ pri raznih prilikah in zborovanjih! ☚

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejema list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.

Lastnik: Slovensko učiteljsko društvo v Ljubljani. — Tisek R. Miličeve tiskarne v Ljubljani